

ĢENERĀLADVOKĀTA FILIPA LEŽĒ [PHILIPPE LÉGER] SECINĀJUMI,

sniegti 2004. gada 16. decembrī¹

1. Vai Kopienu tiesības iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu, kas nosaka, ka izbraukuma darbības, kuras mērķis ir periodiskas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, veikšanai iepriekš ir jāsaņem administratīva atļauja, un kas attiecīgi, paredzot kriminālsodu, aizliedz veikt šādu darbību personai, kurai nav minētās atļaujas?

nu sabiedriskās vietās (turpmāk tekstā — “Likums par izbraukuma darbību veikšanu”)² 3. panta 1. punktā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru šādu darbību veikšanai Beļģijas teritorijā ir jāsaņem *Ministre des Classes moyennes* (mazo un vidējo uzņēmēju ministra) vai tā deleģēta 1. līmeņa ierēdņa iepriekšēja administratīva atļauja.

2. Tāds pēc būtības ir *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* (Brīģes Pirmās instances tiesas) (Beļģija) uzdots jautājums saistībā ar kriminālvajāšanu, kas, pamatojoties uz apstrīdēto valsts tiesisko regulējumu, ir uzsākta pret trim Nīderlandes pilsoņiem.

4. Minētā likuma 2. panta pirmajā daļā ir precizēts, ka “izbraukuma darbība ir preču pārdošana, piedāvāšana pārdošanai vai izstādīšana nolūkā pārdot patērētājiem, ko veic komersants ārpus telpām, kas minētas tā reģistrācijas datos Komercreģistrā, vai persona, kurai nav šāda veida telpu”.

I — Valsts tiesiskais regulējums

3. 1993. gada 25. jūnija likuma Par izbraukuma darbību veikšanu un tirgu organizēša-

5. Tomēr saskaņā ar tā paša likuma 5. panta 3. punktu dažu izbraukuma darbību veikšanai nav jāsaņem iepriekšēja administratīva atļauja. Tas jo īpaši attiecas uz “laikrakstu un

¹ — Oriģinālvaloda — franču.

² — 1993. gada 30. septembra *Belgische Staatsblad*, 124. lpp. Šis likums stājās spēkā 1995. gada 13. jūnijā, pēc tam, kad tika pieņemts 1995. gada 3. aprīļa Karaliskais rīkojums par 1993. gada 25. jūnija likuma Par izbraukuma darbību veikšanu un tirgu organizēšanu sabiedriskās vietās izpildi (1995. gada 8. jūnija *Belgische Staatsblad*, 126. lpp., turpmāk tekstā — “Karaliskais rīkojums”).

citu periodikas izdevumu pārdošanu, [...] laikrakstu abonēšanas līgumu noslēgšanu, ciktāl ir runa par noturīgu un vietēju klientu loku, [kā arī] uz distances līgumiem un [...] pārdošanu, izmantojot tirdzniecības automātus”.

6. Ja šī atļauja ir nepieciešama, tās izsniegšana saskaņā ar Karalisko rīkojumu notiek atbilstoši šādiem procesuālo un materiālo tiesību noteikumiem.

7. Tas, kurš lūdz šādas atļaujas izsniegšanu, pēc tam, kad ir aizpildījis šim nolūkam paredzētu veidlapu un ir veicis samaksu par nodokļu marku, nosūta savu pieteikumu pašvaldības administrācijai. Pašvaldības administrācija nosūta šo pieteikumu kompetentajai iestādei (*Ministre des Classes moyennes* vai kādai no viņa pilnvarotajām personām) minētās atļaujas izsniegšanai.

8. Lūgto atļauju var neizsniegt attiecīgās personas vecuma vai iepriekšējas sodāmības dēļ.

9. Tādējādi atļauja nevar tikt piešķirta personai, kura ir jaunāka par 18 gadiem, ja tā vēlas veikt attiecīgo izbraukuma darbību patstāvīgi vai kā atbildīgā persona, kas īsteno

sabiedrības ikdienas vadību, vai sabiedrības dalībnieks. Tas pats attiecas uz personu, kura ir jaunāka par 16 gadiem, ja tā vēlas veikt šādu darbību kā palīgs vai algots darbinieks.

10. Tāpat saskaņā ar Karaliskā rīkojuma 14. pantu “pēc konsultācijas ar *ministère public* (prokuratūru), ja nepieciešams, atļauja veikt izbraukuma darbību var tikt atteikta tiem, kam ir krimināla sodāmība, izņemot policijas uzliktu sodu”.

11. Minētā rīkojuma 16. panta 1. punktā ir papildināts, ka “persona, kura vēlas veikt izbraukuma darbību regulētā jomā, ievērojot 1970. gada 15. decembra likumu Par profesionālo darbību veikšanu mazos un vidējos tirdzniecības un amatniecības uzņēmumos, ja tā ir pakļauta šim regulējumam, var saņemt atļauju tikai tad, ja tā atbilst tiesiskā regulējuma normām, kas regulē šāda veida darbību”.

12. Lēmums par konkrēto atteikumu piešķirt atļauju vai atļaujas piešķiršanu tiek paziņots attiecīgajai personai ar pašvaldības, kurā ir iesniegts pieteikums, starpniecību. Kad atļauja ir piešķirta, attiecīgā persona var to faktiski saņemt tikai pēc tam, kad ir atkārtoti veikusi samaksu par nodokļu marku.

13. Atļauja veikt izbraukuma darbību ir derīga tikai attiecībā uz tajā norādītajām precēm vai pakalpojumiem, kā arī attiecībā uz tajā minēto apkalpošanas veidu (apkalpošana mājās vai pie ceļa). Šādas atļaujas derīguma termiņš nepārsniedz sešus gadus.

14. Izbraukuma darbības veikšanas laikā atļaujai ir jābūt tās adresāta rīcībā. Minētā atļauja ir jāuzrāda nekavējoties pēc policijas, žandarmērijas vai ierēdņu, kas atbildīgi par šādas darbības uzraudzību un kontroli, pieprasījuma.

15. Saskaņā ar Likuma par izbraukuma darbību veikšanu 13. panta 1. punkta 1. un 3. apakšpunktu izbraukuma darbību veikšana bez šādas atļaujas vai, neievērojot tajā minētos nosacījumus vai aizliegumus, ir sodāma ar brīvības atņemšanu un naudas sodu vai tikai vienu no šiem diviem sodiem.

II — Fakti un process pamata prāvā

16. 2001. gada 6. septembrī Ostendē [Ostende] (Beļģija) M. Burmanjers [M. Burmanjer], van der Lindens [Van Der Linden] un de Jungs [De Jong] (Nīderlandes pilsoņi, kas

dzīvo Nīderlandē) pie ceļa piedāvāja parakstīt līgumus par dažādu periodikas izdevumu holandiešu vai vācu valodā, ko izdod Nīderlandes vai Vācijas sabiedrības³, abonēšanu, un viņiem bija izdevies noslēgt ar garāmgājējiem vairākus šāda veida līgumus.

17. No pamata prāvas dalībnieku rakstveida atbildēm uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, kā arī no pierādījumiem, kas iesniegti šajā sakarā, izriet, ka šīs trīs personas ir veikušas izbraukuma darbību kā neatkarīgi pārstāvji, darbojoties Vācijas sabiedrības *Alpina GmbH*⁴ labā⁵, pamatojoties uz 2000. gadā nodibinātām attiecībām.

18. Precīzāk, viņu uzdevums bija piedāvāt garāmgājējiem noslēgt līgumu par vienas vai otras tematiskās kategorijas periodikas izdevumu abonēšanu un tiem, kuri vēlas parakstīt šādus līgumus, aizpildīt atbilstošus pasūtījumus. Šie līgumi saistīja abonentus ar sabiedrību *Alpina*.

3 — Pamata lietas dalībnieki, rakstveidā atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, precizēja attiecīgo periodikas izdevumu izcelsmi. No atbildēm arī izriet, ka piedāvātie periodikas izdevumi bija klasificēti atbilstoši tematiem (sieviešu mode, vaļasprieki ģimenē, lasāmviela ģimenei, dārzkopība un daba, motorizēti transportlīdzekļi).

4 — Turpmāk tekstā — "sabiedrība *Alpina*".

5 — Es cītēju izteicienu, kuru iesniedzējtiesa izmantojusi rīkojuma 4. punktā.

19. No tipveida veidlapas, kura tika iesniegta Tiesai, atbildot uz tās uzdotajiem rakstveida jautājumiem, izriet, ka šajos pasūtījumos, kas jāaizpilda divos eksemplāros, bija virkne norāžu attiecībā uz izplatītāja, ar kura starpniecību tika īstenota abonēšanas darbība, identitāti, klienta identitāti un koordinātēm, kā arī klienta izvēlētā abonementa cenas samaksas noteikumiem sabiedrībai *Alpina*. No šīs tipveida veidlapas arī izriet, ka pašos pasūtījumos bija norāde, saskaņā ar kuru attiecīgajam klientam bija iespēja atteikties no šī līguma septiņu darba dienu laikā, skatot no tā parakstīšanas brīža.

20. Kad šie pasūtījumi bija pienācīgi aizpildīti, attiecīgajiem izplatītājiem viens eksemplārs bija jānodod klientiem un otrs eksemplārs jānosūta sabiedrībai *Alpina*, lai tā izpildītu attiecīgos pasūtījumus, nosūtot pa pastu minētajiem klientiem viņu izvēlētos periodikas izdevumus.

21. Kā atlīdzību par saviem pakalpojumiem minētie izplatītāji no sabiedrības *Alpina* saņēma komisijas maksu, kas aprēķināta atkarībā no abonēšanas līgumu, kuru noslēgšanā tie bija piedalījušies, cenu summas.

22. No rīkojuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka 2001. gada 6. septembrī de Jungam nebija nekādas iepriekš saņemtas

administratīvas atļaujas veikt izbraukuma darbību. Savukārt, lai gan abām pārējām personām šajā datumā bija šāda atļauja, no pirmā acu uzmetiena raugoties, neviena no tām neattiecās uz apstrīdēto darbību, jo Burmanjera atļauja attiecās tikai uz kancelejas preču pārdošanu, savukārt van der Lindena atļauja attiecās tikai uz tirdzniecību, apmeklējot patērētāju mājās.

23. Attiecīgi ar 2002. gada 8. maija spriedumu *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* atzina visas šīs personas par vainīgām izbraukuma darbības veikšanā bez nepieciešamās vai atbilstošas iepriekš saņemtas administratīvas atļaujas. Burmanjeram, kā arī van der Lindenam tika piemērots naudas sods EUR 247,89 vai pakārtoti — brīvības atņemšana uz piecpadsmit dienām. De Jungam tika piemērots naudas sods EUR 991,57 vai pakārtoti — brīvības atņemšana uz diviem mēnešiem.

24. Par šo aizmuguriski pieņemto spriedumu trīs attiecīgās personas iesniedza protestu. Saņēmusi šo protestu, tā pati tiesa, ka taisīja apstrīdēto spriedumu, lūdza *Openbaar Ministerie* [prokuratūrai] iesniegt papildu instrukciju, lai precīzi noteiktu, kāda nozīme ir norādei, ko satur Burmanjeram izsniegtā atļauja, uz attiecīgajām precēm (kancelejas preces). Šī tiesa arī nolēma uzdot jautājumus *Arbitragehof* [Šķīrējtiesa] (Beļģija)

par attiecīgās iepriekšējās administratīvās atļaujas saņemšanas prasības atbilstību Beļģijas konstitūcijai, to pārbaudot, ja nepieciešams, saistībā ar atsevišķu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECTK) noteikumu ievērošanu, it īpaši attiecībā uz vārda brīvību.

ciktāl no tiem izriet, ka Vācijas sabiedrībai, kas Beļģijā pārdod vai vēlas pārdot periodikas izdevumu abonementus ar Nīderlandē dzīvojošu pārdevēju starpniecību, principā ir pienākums saņemt iepriekšēju un pagaidu atļauju un ka šo noteikumu neievērošana pat tiek kvalificēta kā kriminālpārkāpums, lai gan intereses, ko likumdevējs vēlas šādi aizsargāt, varētu pasargāt citādā, mazāk ierobežojošā veidā?

III — Prejudiciālie jautājumi

25. Vienlaikus *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai 2. pants, 3. pants, 5. panta 3. apakšpunkts un 13. pants Beļģijas 1993. gada 25. jūnija likumā Par izbraukuma darbību veikšanu un tirgu organizēšanu, aplūkojot tos atsevišķi vai kopā un interpretējot tos tādējādi, ka tie izvirza prasību saņemt ministra vai tā deleģēta 1. līmeņa ierēdņa iepriekšēju atļauju periodikas izdevumu abonementu pārdošanai Beļģijas teritorijā, veicot izbraukuma darbību, neatkarīgi no tā, vai to veic Beļģijas pilsoņi vai citi ES pilsoņi, un kvalificē šī pienākuma neizpildi kā kriminālpārkāpumu, ir pretrunā 1957. gada 25. marta EK līguma 30.–37. pantam (preču brīvas aprites principam) redakcijā, kādā tie ir piemērojami 2001. gada 6. septembrī, tā paša līguma 48. un turpmākajiem pantiem (personu brīvas pārvietošanās principam) vai 59. un turpmākajiem pantiem (pakalpojumu sniegšanas brīvības principam),

2) Vai fakts, ka šis pats 1993. gada 25. jūnija likums tomēr neizvirza prasību iepriekš saņemt šo atļauju laikrakstu, periodikas izdevumu vai pat laikrakstu abonementu tirdzniecībai, ietekmē atbildi uz pirmo jautājumu?”

26. Ar šiem jautājumiem, kuri jāpārbauda kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Kopienas tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu, kas izbraukuma darbības veikšanai, kuras mērķis ir piedāvāt un noslēgt līgumus par periodikas izdevumu abonēšanu, izvirza prasību iepriekš saņemt administratīvu atļauju un kas attiecīgi, paredzot kriminālsodu, aizliedz veikt šādu darbību personai, kurai nav nepieciešamās atļaujas.

IV — Analīze

27. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jānosaka, kuras Kopienų tiesību normas ir piemērojamas pamata lietas apstākļiem. Tikai pēc tam, kad tiks noteiktas šīs normas, būs iespējams pārbaudīt, vai tās ir jāiztulko tādejādi, ka minētajā lietā tās iestājas pret attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma piemērošanu.

A — Par pamata lietā piemērojamo Kopienų tiesību normu noteikšanu

28. Pirms pārbaudīt, kuras EKL normas ir piemērojamas pamata lietas apstākļiem, ir svarīgi zināt, vai atbilde uz prejudiciālo jautājumu ir atrodama sekundārā Kopienų tiesību aktā.

29. Šajā sakarā jānorāda, ka pretēji Komisijas apgalvotajam Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīva 85/577/EEK par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas no-

slēgti ārpus uzņēmuma telpām⁶, ir piemērojama attiecībā uz strīdus izbraukuma darbību⁷.

30. Tomēr šī direktīva galvenokārt aprobežojas ar to, ka garantē patērētājiem tiesības atteikties no līgumsaistībām. Tādejādi tā nesatur nekādus noteikumus, kā to paredz attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, kas ierobežo izbraukuma darbības veikšanu, kad tiek noslēgtas šādas saistības. Tātad šī direktīva nav atbilstoša, lai novērtētu minēto regulējumu attiecībā uz Kopienų tiesībām.

31. Šis atzinums ir pareizs, pat ja Direktīvas 85/577 8. pantā ir paredzēts, ka tā neliedz dalībvalstīm pieņemt vai saglabāt spēkā labvēlīgākus noteikumus patērētāju

6 — OV L 372, 31. lpp.

7 — Pretēji tam, ko uzsver Komisija, Direktīva 85/577 neaprobežojas ar līgumiem, kuri noslēgti, apmeklējot patērētāju mājās. Kā ir norādīts trešajā apsvērumā, pārsteiguma elements (kas attaisno īpašu aizsardzības pasākumu pieņemšanu par labu patērētājiem) attiecas ne tikai uz līgumiem, kuri ir noslēgti, apmeklējot patērētāju mājās, bet arī uz citiem līgumu veidiem, kad uzņēmējs uzņemas iniciatīvu ārpus sava uzņēmuma telpām. Šis precizējums attiecībā uz direktīvas piemērošanas jomu ir jāskata saistībā ar dažādiem gadījumiem, kuri ir minēti tās 1. pantā. Manuprāt, apstrīdētā izbraukuma darbība ietilpst pirmajā no minētajiem gadījumiem, jo tas attiecas uz "līgumiem, saskaņā ar kuriem tirgotājs patērētājam piegādā preces vai sniedz pakalpojumus un kurus noslēdz [...] izbraukuma laikā, ko tirgotājs organizē ārpus sava uzņēmuma telpām", precizējot, ka saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu tirgotājs ir "fiziska vai juridiska persona, kas attiecīgajā darījumā darbojas savā tirdzniecības vai profesionālajā statusā, un jebkura persona, kura darbojas tirgotāja vārdā vai vietā", kā tas bija gadījumā ar trīs pamata lietā apsūdzētajām personām attiecīgo faktu rašanās brīdī.

aizsardzības jomā. Tātad no minētā panta var secināt tikai to, ka tas atļauj dalībvalstīm pieņemt jebkādu regulējumu šajā sakarā. Dalībvalstīm ir jāievēro ar Līgumu garantētās pamatbrīvības⁸.

34. Tā kā netiek apstrīdēts tas, ka Kopienu līmenī nav tuvināti nosacījumi iespējai veikt apstrīdēto izbraukuma darbību, Beļģijas tiesībās agrāk bija noteikts, ka iespēja veikt šo darbību ir pakļauta noteiktām profesionālām prasībām⁹, tādējādi kompetentajām valsts iestādēm ir salīdzinošā veidā jāpārbauda iekšējās tiesībās pieprasītie diplomi un kvalifikācijas, no vienas puses, ar citā dalībvalstī iegūtām profesionālajām iemaņām, no otras puses¹⁰.

32. Tādējādi, ja attiecīgais valsts tiesiskais regulējums saskaņā ar Direktīvas 85/577 8. pantu paredz labvēlīgākus noteikumus patērētāju tiesību aizsardzībai nekā tos, kas ir paredzēti šajā pašā direktīvā, tik un tā ir jāpārbauda šī valsts tiesiskā regulējuma atbilstība ar Līgumu garantētajām pamatbrīvībām.

35. Tikai iesniedzējtiesai, nevis Tiesai, ir jāpārbauda valsts tiesību pamatu, uz kuriem atsaucas Beļģijas valdība, pareizība. Tomēr, ņemot vērā šo perspektīvu, es vēršu uzmanību uz to, ka, pat pieņemot, ka šādi pamati būtu pareizi un ka apstrīdētajā iepriekšējās

33. Vispusības nolūkā es piebilstu, ka tas tā būtu arī gadījumā, ja Beļģijas iestādēm būtu salīdzinošā veidā jāpārbauda apstrīdēto izbraukuma darbību veikšanai iekšējās tiesībās pieprasītie diplomi un kvalifikācijas, no vienas puses, un citā dalībvalstī iegūtās profesionālās iemaņas, no otras puses.

9 — Tas ir tas, ko Beļģijas valdība apgalvoja atbildē uz Tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem. Lai Beļģijā veiktu apstrīdēto izbraukuma darbību, ir jābūt iegūtām vadības pamatzināšanām, kuras tiek oficiāli atzītas, proti, ar dokumentu, kura atbilstību apstiprina kompetenta iestāde. Komisija, kura vienīgā piedalījās tiesas sēdē, apstrīdēja šādu Beļģijas tiesību izklāstu.

10 — Valsts (uzņemšanās dalībvalsts) kompetentajām iestādēm būtu jāveic šāda salīdzinošā pārbaude, piemērojot judikatūru lietā *Vlassopoulou* (1991. gada 7. maija spriedums lietā C-340/89, *Recueil*, I-2357. lpp., 16. punkts) vai piemērojot direktīvu kvalifikāciju atzīšanas jomā. Es precizēju, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 7. jūnija Direktīva 1999/42/EK, ar ko izveido kvalifikāciju atzīšanas mehānismu attiecībā uz profesionālo darbību, uz kuru attiecas liberalizācijas un pārejas posma pasākumu direktīvas, un papildina vispārējās kvalifikāciju atzīšanas sistēmas (OV L 201, 77. lpp.), ir piemērojama dažu izbraukuma darbību veikšanai, tādu kā preču pirkšana un pārdošana, ko veic tirgotāji izbraukumā vai izplatītāji. Šāds izbraukuma darbības veids tieši nesakrīt ar attiecīgo veidu pamata lietā, tādējādi katrā ziņā tā, domājams, nav piemērojama šim gadījumam.

8 — Šajā sakarā it īpaši skat. 2001. gada 23. oktobra spriedumu lietā C-510/99 *Tridon* (*Recueil*, I-7777. lpp., 53. punkts); 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband* (*Recueil*, 2003, I-14887. lpp., 63.–65. punkts) un 2001. gada 25. marta spriedumu lietā C-71/02 *Karner* (*Recueil*, I-3025. lpp., 31.–34. punkts).

administratīvās atļaujas procesā faktiski būtu veikta profesionālo iemaņu salīdzinoša pārbaude, attiecīgajām valsts iestādēm ir jāievēro pamatbrīvības, ko garantē Līgums.

administratīvie nosacījumi, kuri jāievēro, lai īstenotu šādu pienākumu. Turklāt šādā gadījumā ir jāpārbauda konkrētais valsts tiesiskais regulējums attiecībā uz pamatbrīvībām, ko garantē Līgums.

36. 2002. gada 22. janvāra spriedumā lietā *Canal Satélite Digital*¹¹ Tiesa atzina, ka, ja direktīva uzliek dalībvalstīm īpašu pienākumu, neprecizējot administratīvos nosacījumus, ar kuru palīdzību šis pienākums jāīsteno, dalībvalstis šajā nolūkā var brīvi ieviest administratīvo procesu. Tiesa nosprieda, ka "tomēr, ja dalībvalstis ievieš šādu administratīvo procesu, tām jebkurā gadījumā ir jāievēro pamatbrīvības, ko garantē Līgums"¹².

38. Tātad ir jānosaka tās Līguma normas, attiecībā uz kurām, ievērojot pamata lietas apstākļus, jāpārbauda attiecīgais valsts tiesiskais regulējums.

39. Šajā sakarā, lai arī iesniedzējtiesa, uzdodot savu pirmo prejudiciālo jautājumu, bija tieši norādījusi uz Līguma noteikumiem personu brīvas pārvietošanās jomā, tie uzreiz ir jāizslēdz, ņemot vērā faktus, kas raksturo apstākļus pamata lietā.

37. Šī judikatūra būtu transponējama gadījumā, ja Beļģijas iestādēm būtu bijis jāveic profesionālo iemaņu salīdzinoša pārbaude, ko paredz iepriekš minētā judikatūra lietā *Vlassopoulou* vai direktīva kvalifikāciju atzīšanas jomā, jo ne šajā judikatūrā, ne šajās direktīvās nav precīzi vai izsmeļoši norādīti

40. No atbildēm uz jautājumiem, ko Tiesa uzdeva pamata lietas dalībniekiem, kā arī šajā sakarā iesniegtajiem pierādījumiem izriet, ka konkrēto faktu rašanās laikā Burmanjers, van der Lindens un de Jungs bija neatkarīgi pārstāvji tādā nozīmē, ka viņi neveica apstrīdēto izbraukuma darbību, atrodoties pakļautības attiecībās ar sabiedrību *Alpina*.

11 — C-390/99 (*Recueil*, I-607. lpp., 27. punkts).

12 — Turpat, 28. punkts. Šajā sakarā skat. arī 2003. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-246/00 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-7485. lpp., 66. punkts, kas tieši attiecas uz šo secinājumu 48. un 49. punktu); iepriekš minēto spriedumu *Karner*, 33. un 34. punkts, un 2004. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-60/03 *Wolff & Müller* (Krājums, I-9553. lpp., 30. punkts).

41. Turklāt no 1996. gada 27. jūnija sprieduma lietā *Asscher* izriet, ka, ja persona neveic savu darbību, atrodoties pakļautības attiecībās, tā nevar tikt uzskatīta par "darba ņēmēju" EKL 39. panta nozīmē¹³.

un noslēgšana, saņemot iepriekšēju administratīvu atļauju, paredzot kriminālsodu, ir vienlaicīgi saistīts gan ar preču brīvu apriti, gan pakalpojumu sniegšanas brīvību.

42. No tā izriet, ka, lai atrisinātu pamata lietu, nav nepieciešams pārbaudīt konkrēto valsts tiesisko regulējumu attiecībā uz Līguma normām par personu brīvu pārvietošanos.

45. Abonēšanas līgumi, kuru parakstīšanu centās panākt attiecīgie izplatītāji, attiecās uz periodikas izdevumiem, tātad uz precēm. No pamata prāvas lietas dalībnieku atbildēm uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem izriet, ka attiecīgo periodikas izdevumu izcelsmes valstis galvenokārt jeb vienīgi ir Nīderlande un Vācija, tātad citas dalībvalstis, nevis tā, kuras teritorijā tika veikta apstrīdētā darbība. Tādējādi var pieņemt, ka šo periodikas izdevumu piegāde abonentiem nozīmēja to importēšanu Beļģijā.

43. Savukārt ir jānosaka, vai, ievērojot šīs lietas apstākļus, valsts tiesiskais regulējums ir jāpārbauda attiecībā uz Līguma normām par preču brīvu apriti vai pakalpojumu sniegšanas brīvību.

46. No tā izriet, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir saistīts ar preču brīvu apriti.

44. Šajā sakarā ir jāatzīst, ka šajā gadījumā attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, uzliekot pienākumu tiem, kas vēlas veikt izbraukuma darbību, kuras mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana

47. Šis tiesiskais regulējums ir arī saistīts ar pakalpojumu sniegšanas brīvību. Faktiski izbraukuma darbība, kuras mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, ir darbība, ar kuru tiek

13 — Lieta C-107/94, *Recueil*, I-3089. lpp., 26. punkts (par sabiedrības direktoru, kurš ir vienīgais tās dalībnieks). Šajā pašā sakarā skat. secinājumus šajā lietā (28. un 29. punkts), kā arī 1999. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-337/97 *Meckesen* (*Recueil*, I-3289. lpp., 15.–17. punkts).

sniegti pakalpojumi EKL 50. panta izpratnē, tādēļ ka (kā tas ir šajā gadījumā) tai ir pārrobežu raksturs¹⁴ un to sniedz par atlīdzību komisijas veidā¹⁵.

50. Komisija uzskata, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums jāvērtē tikai saistībā ar Līguma normām par preču brīvu apriti, izslēdzot normas attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, jo preču brīvas aprites aspekts ir dominējošs.

48. Tādējādi, novērtējot pamata lietas apstākļus, attiecīgais valsts tiesiskais regulējums vienlaicīgi ir saistīts gan ar preču brīvu apriti, gan ar pakalpojumu sniegšanas brīvību.

51. Šāda analīze mani nespēj pilnībā pārliecināt.

49. No jaunākās judikatūras, kas šobrīd ir pastāvīga, izriet — gadījumā, kad valsts pasākums ierobežo gan pakalpojumu sniegšanas brīvību, gan preču brīvu apriti, Tiesa to principā pārbauda tikai attiecībā uz vienu no šīm pamatbrīvībām, ja izrādās, ka konkrētās lietas apstākļos viena no tām ir sekundāra attiecībā pret otru un var tikt tai pakārtota¹⁶.

52. Vispirms es vērsu uzmanību uz to, ka apstrīdētā izbraukuma darbība nozīmēja piedāvāt un realizēt periodikas izdevumu abonēšanas līgumu noslēgšanu, nevis pārdot periodikas izdevumus¹⁷. Faktiski izplatītāju (kas vienīgi ir iesaistīti pamata lietā) darbība notikusi stadijā, kas ir ievērojami attālināta no periodikas izdevumu pārdošanas un izplatīšanas procesa.

53. Šis process vispirms skāra sabiedrību *Alpina*, jo tā pirka attiecīgos periodikas izdevumus no Nīderlandes vai Vācijas izdevniecībām un pēc tam tos izplatīja privāt-

14 — Atgādinu, ka apsūdzības faktu rašanās laikā apsūdzēto dzīvesvieta bija cita dalībvalsts (Nīderlandes Karaliste), nevis tā, kuras teritorijā tika veikta apstrīdētā izbraukuma darbība (Beļģijas Karaliste).

15 — Komisijas maksa, kas tiek piešķirta izplatītājiem kā atlīdzība par viņu pakalpojumiem, ir atlīdzība EKL 50. panta izpratnē, lai gan to nemaksā pakalpojumu saņēmēji, bet sabiedrība *Alpina*. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru minētais pants neparedz, ka par pakalpojumu maksā tie, kas to saņem. Skat. it īpaši 1988. gada 26. aprīļa spriedumu lietā 352/85 *Bond van Adverteerders u.c. (Recueil, 2085. lpp., 16. punkts)* un 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-422/01 *Skandia et Ramstedt (Recueil, I-6817. lpp., 24. punkts)*.

16 — Šajā sakarā skat. 1994. gada 24. marta spriedumu lietā C-275/92 *Schindler (Recueil, I-1039. lpp., 22. punkts)*; iepriekš minēto spriedumu lietā *Canal Satellite Digital*, 31. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Karner*, 46. punkts, un 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-36/02 *Omega (Krājums, I-9609. lpp., 26. punkts)*.

17 — Izteiciens, ko lietojusi iesniedzējtiesa un atkārtojusi Komisija, lai apzīmētu apstrīdēto darbību ("periodikas izdevumu abonementu pārdošana") ļauj domāt, ka šī darbība attiecas uz preču pārdošanu. Taču šajā gadījumā tā nav. Turklāt iepriekšēja administratīva atļauja, ko apstrīdētais valsts tiesiskais regulējums prasa attiecībā uz periodikas izdevumu abonementu noslēgšanu, nav piemērojams periodikas izdevumu vai laikrakstu pārdošanai (skat. secinājumu 5. punktu). Šī iemesla dēļ es vēlos runāt par darbību, kuras mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana vai noslēgšana.

personām atbilstoši attiecīgajiem abonēšanas līgumiem. Šie līgumi saistīja tikai sabiedrību *Alpina* un abonentus. Izplatītāji, kas darbojās kā pašnodarbinātās personas, nekādā gadījumā nebija šo līgumu puses. Kā es to jau esmu norādījis¹⁸, šo izplatītāju loma aprobežojās ar piedāvājumu garāmgājējiem noslēgt minētos līgumus, aizpildīt kopā ar tiem atbilstošus pasūtījumus un pēc tam vienu eksemplāru nosūtīt minētajai sabiedrībai, lai tā izpilda šos pasūtījumus, nosūtot pa pastu abonentiem viņu izvēlētos periodikas izdevumus.

54. Tādējādi preču brīvas aprites aspekts, kas ir saistīts ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, ne tieši, ne faktiski neattiecas uz apsūdzētajiem pamata lietā. Šādos apstākļos būtu pārsteidzoši uzskatīt, ka aspekts, kas attiecas uz šo brīvību, dominē pār pakalpojumu sniegšanas brīvības aspektu, lai gan, precizējot, tikai pakalpojumu sniegšanas brīvības aspekts tieši un faktiski attiecas uz minētajiem apsūdzētajiem.

55. Šajā kontekstā tāds attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, kāds ir pamata lietā, var tikt nošķirts no tiem, kurus Tiesa ir pārbaudījusi 1989. gada 16. maija spriedumā lietā *Buet* un *EBS* (tiesiskais regulējums, kas aizliedz izglītības materiālu pārdošanu, ap-

meklējot klientu mājās)¹⁹, 1989. gada 23. novembra spriedumā lietā *B&Q*²⁰, 1991. gada 28. februāra spriedumā lietā *Marchandise* u.c. (tiesiskais regulējums, kas aizliedz vai ierobežo mazumtirdzniecības darbību svētdienā)²¹, 1991. gada 30. aprīļa spriedumā lietā *Boscher* (tiesiskais regulējums, kas regulē luksusa un lietotu automašīnu pārdošanu publiskajās izsolēs)²², 1997. gada 26. jūnija spriedumā lietā *Familiapress* (tiesiskais regulējums, kas aizliedz periodikas izdevumu, kuros ir spēles-konkursi ar balvām, tirdzniecību)²³, 2000. gada 13. janvāra spriedumā lietā *TK-Heimdienst* (tiesiskais regulējums, kas regulē pārtikas preču izbraukuma tirdzniecību)²⁴, kā arī iepriekš minētajā spriedumā lietā *Karner* (tiesiskais regulējums, kas aizliedz izpaust jebkādu informāciju par to, ka preces tiek pārdotas uzņēmuma maksātnespējas dēļ).

56. Visās šajās lietās personas, kas iesaistītas pamata prāvā, bija tieši piedalījušās vai vismaz bija ļoti cieši saistītas ar preču pārdošanu vai izplatīšanu. Šajos apstākļos situācija, kurā atradās attiecīgās personas, nelāva apšaubīt, ka attiecīgie valsts tiesiskie regulējumi bija jāpārbauda tikai saistībā ar Līguma normām, kas attiecas uz preču brīvu apriti.

19 — 382/87, *Recueil*, 1235. lpp., 7.–9. punkts.

20 — C-145/88, *Recueil*, 3851. lpp.

21 — C-332/89, *Recueil*, I-1027. lpp., 9. un 15. punkts.

22 — C-239/90, *Recueil*, I-2023. lpp., 7.–10. punkts.

23 — C-368/95, *Recueil*, I-3689. lpp.

24 — C-254/98, *Recueil*, I-151. lpp., 24. punkts.

18 — Skat. šo secinājumu 18.–20. punktu.

57. Situācijā, kāda ir pamata lietā, tas ir citādi. Turklāt ir jājauc, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nebūtu drīzāk jāpārbauda, ņemot vērā tikai tās Līguma normas, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, izslēdzot normas, kas attiecas uz preču brīvu apriti²⁵.

58. Turklāt gadījumā, ja attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir uzskatāms par tādu, kas veido ierobežojumu preču importam, šī regulējuma iedarbība būtu vienīgi sekundāra, tādēļ ka tās būtu tikai automātiskas vai nenovēršamas sekas ierobežojumiem, kas būtu noteikti tiem, kas kā pakalpojumu sniedzēji vēlas veikt tādu izbraukuma darbību kā pamata lietā. Hronoloģiskā secībā preču brīva aprīte potenciāli tiktu skarta tikai sekundāri, netieši vai papildus salīdzinājumā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību²⁶.

59. Tādējādi atkārtoti var jautāt, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nebūtu jāpārbauda tikai saistībā ar Līguma normām par pakalpojumu sniegšanas brīvību, izslēdzot normas par preču brīvu apriti.

60. Tādējādi, lai arī nav zudusi interese par jautājumu, kuras Līguma normas ir jāpiemēro šīs lietas apstākļos, tam ir relatīva nozīme. Jebkurā gadījumā, lai kāda arī būtu pamatbrīvība, attiecībā uz kuru ir jānovērtē attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, pastāv liela varbūtība (kā tas būs redzams manu secinājumu 83.–90. punktā) nonākt pie vienāda rezultāta tādā nozīmē, ka Kopienas tiesības iestājas pret minētā tiesiskā regulējuma piemērošanu pamata lietā.

B — *Par pakalpojumu sniegšanas brīvības vai preču brīvas aprītes ierobežojumu un tā iespējamo attaisnojumu*

61. Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību es atgādinu, ka saskaņā ar pastāvīgo

25 — Līdzīgu argumentāciju skat. ģenerālvokāta Albēra [Alber] secinājumos iepriekš minētajā lietā *Karner*, 90.–99. punkts.

26 — Līdzīgu argumentāciju skat. iepriekš minētajā spriedumā lietā *Omega*, 27. punkts. Lai gan šāda argumentācija var tikt attiecināta uz valsts tiesisko regulējumu, ar kuru tiek aizliegta tirdzniecība, apmeklējot patērētāju mājās, iepriekš minētajā spriedumā lietā *Buet* un *EBS* Tiesa nosprieda, ka šāds tiesiskais regulējums izriet no Līguma normām attiecībā uz preču brīvu apriti. Tomēr šī judikatūra man nešķiet noteicoša. Nerodas jautājums, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums jānovērtē saistībā ar Līguma normām attiecībā uz preču brīvu apriti vai saistībā ar Līguma normām attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību. Turklāt minētais spriedums lietā *Buet* u.c. ir pasludināts vairākus gadus pirms iepriekš minētā sprieduma lietā *Schindler*, ar kuru tika pavērts ceļš labvēlīgākai pieejai, lai tiktu ņemts vērā pakalpojumu sniegšanas brīvības aspekts, kas var tikt saistīts ar valsts tiesisko regulējumu.

judikatūru²⁷ "EK līguma 59. pants (jaunajā redakcijā pēc grozījumiem — EKL 49. pants) paredz ne tikai visa veida diskriminācijas novēršanu attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju, kas veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, tā pilsonības dēļ, bet arī visa veida ierobežojumu atcelšanu, pat ja tie ir vienādi piemērojami gan vietējiem, gan citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem, ja šie ierobežojumi aizliedz, apgrūtina vai padara mazāk pievilcīgus tā pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus, kas veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, kurā tas likumīgi sniedz tādus pašus pakalpojumus"²⁸.

62. Tātad ir jāatzīst, ka tāda iepriekšējas administratīvas atļaujas prasība, kā to paredz attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, apgrūtina vai padara mazāk pievilcīgu apstrīdētās izbraukuma darbības veikšanu, kas, kā es to jau esmu norādījis, ir pakalpojumu sniegšanas darbība²⁹.

63. Neatkarīgi no nenoteiktības un termiņiem, ar ko attiecīgās personas var saskarties, pirms tiek apmierināts to lūgums izsniegt atļauju, šīs personas šīs prasības dēļ ir spiestas veikt dažādas administratīvas darbības, proti, veikt nodokļu marķu apmaksu. Minētā prasība ir vēl jo vairāk traucējoša tāpēc, ka tās neievērošana ir krimināli sodāma, un sodīšanas gadījumā turpmāk var pat būt šķērslis jebkādu atļauju piešķiršanai³⁰.

64. Līdz ar to jāuzskata, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir ierobežojums, uz ko attiecas EKL 49. pantā paredzētais aizliegums.

65. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "valsts tiesiskais regulējums, kas attiecas uz jomu, kura nav saskaņota Kopienų līmenī, un kas vienādi attiecas uz visām personām vai uzņēmumiem, kuri veic darbību attiecīgās dalībvalsts teritorijā, neskatoties uz tā ierobežojošo iedarbību attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, var būt attaisnojams tiktāl, ciktāl tas atbilst vispārējās nozīmes interesēm, kuras vēl neaizsargā normas,

27 — Līdz šim brīdīm Tiesa nav skaidri vai nepārprotami lēmusi par jautājumu, vai judikatūra, kas aizsākta ar 1993. gada 24. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-267/91 un C-268/91 *Keck un Mithouard* (Recueil, I-6097. lpp.), kas piemērojama attiecībā uz preču brīvu apriti, ir transponējama attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību. Skat. 1995. gada 10. maija spriedumu lietā C-384/93 *Alpine Investments* (Recueil, I-1141. lpp., 33.–39. punkts) un 2001. gada 8. marta spriedumu lietā C-405/98 *Gourmet International products* (Recueil, I-1795. lpp., 36.–39. punkts), kur šis jautājums tieši tika uzdots. Šajā sakarā skat. arī un it īpaši Da Cruz Vilaça, J. L. On the Application of Keck in the Field of Free Provision of Services. *Services and Free Movement in EU Law*. Izdevēji: Mads Andenas un Wulf-Henning Roth, Oxford University Press, 2002, 25. un turpm. lpp.; Poiare Maduro, M. Harmony and Dissonance in Free Movement, turpat, 41. un turpm. lpp. Šis jautājums paliek atklāts, es vēlos to atlikt, lai koncentrētos uz aktuālo judikatūru.

28 — Skat. jo īpaši 2000. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-58/98 *Corsten* (Recueil, I-7919. lpp., 33. punkts); 2002. gada 24. janvāra spriedumu lietā C-164/99 *Portugalia Construções* (Recueil, I-787. lpp., 16. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2004. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-445/03 Komisija/Luksemburga (Krājums, I-10191. lpp., 20. punkts). Šajā sakarā skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-76/90 *Säger* (Recueil, I-4221. lpp., 12. punkts).

29 — Skat. šo secinājumu 42. punktu.

30 — Šī iespējamība izriet no Karaliskā rīkojuma 14. panta (skat. šo secinājumu 14. punktu).

kurām pakalpojumu sniedzējs ir pakļauts dalībvalstī, kurā viņš veic uzņēmējdarbību, ja tas ir piemērots izvirzītā mērķa īstenošanai un ja tas nepārsniedz tā īstenošanai nepieciešamo”³¹.

69. Acīmredzot prasība iepriekš saņemt administratīvu atļauju, lai veiktu apstrīdēto izbraukuma darbību, paredz nodrošināt patērētāju kā attiecīgo pakalpojumu saņēmēju tiesību aizsardzību.

66. Tātad šobrīd ir jāpārbauda, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums var atbilst katram no šiem nosacījumiem.

70. Tomēr, manuprāt, šāda prasība ir nesamērīga; tā pārsniedz izvirzītā mērķa īstenošanai nepieciešamo.

67. Beļģijas valdība uzskata, ka prasība iepriekš saņemt administratīvu atļauju, lai veiktu apstrīdēto izbraukuma darbību, galvenokārt atbilst patērētāju tiesību aizsardzības prasībām.

71. Kā Tiesa norādīja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Buet un EBS* (12. punkts) attiecībā uz tirdzniecību, apmeklējot patērētāju mājās, un no tās izrietošo risku potenciālajam pircējam veikt nepārdomātu pirkumu — lai izvairītos no šāda riska, parasti pietiek ar to, ka pircējiem tiek garantētas tiesības lauzt līgumu, kuru tie ir noslēguši mājās. Šī viedokļa kontekstā tas, kas attiecas uz preču pirkuma līguma noslēgšanu, apmeklējot patērētāju mājās, attiecas arī uz periodikas izdevumu abonēšanas līguma noslēgšanu pie ceļa.

68. Patiesi, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru patērētāju tiesību aizsardzība skar tādas vispārējas nozīmes intereses, kas attaisno ierobežojumu pamatbrīvībām, kuras garantē Līgums³².

72. Tātad nav strīda par to, ka šajā gadījumā tiem, kas ir noslēguši attiecīgos abonēšanas līgumus, ir tiesības tos lauzt atbilstoši Direktīvai 85/577. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka šī iespēja lauzt līgumu bija skaidri minēta pasūtījumā, kura viens eksemplārs tika nodots klientiem.

31 — Skat. it īpaši spriedumu lietā *Komisija/Luksemburga* (21. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā sakarā skat. arī 2004. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-262/02 *Komisija/Francija* (Krājums, I-6569. lpp., 23. un 24. punkts un tajos minētā judikatūra).

32 — Skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Buet un EBS*, 10. punkts, lietā *Schindler*, 58. punkts, un lietā *Canal Satellite Digital*, 34. punkts.

73. Līdz ar to es uzskatu, ka iespēja lauzt abonēšanas līgumus bija pietiekama, lai novērstu risku, ka potenciālie klienti uzņem šāda veida nepārdomātas saistības. No tā, manuprāt, izriet, ka iepriekšējās administratīvas atļaujas prasība, lai veiktu apstrīdēto izbraukuma darbību, pārsniedz to, kas nepieciešams, lai garantētu patērētāju aizsardzību pret šādu risku.

74. Šo secinājumu nevar atspēkot tas, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Buet un EBS* (15. punkts) Tiesa atzina, ka dalībvalsts likumdevējam ir atļauts uzskatīt, ka tiesību lauzt līgumu piešķiršana patērētājiem nav pietiekama, lai tos aizsargātu, un ka ir jāaizliedz tirdzniecība, apmeklējot patērētāju mājās.

75. Šāda vērtējuma pamatā bija faktiskie apstākļi, kas nav salīdzināmi ar apstākļiem pamata lietā, tādējādi šis vērtējums nav attiecināms uz pamata lietu.

76. Es atgādinu, ka minētajā spriedumā Tiesa uzskatīja, ka nepārdomāta pirkuma risks ir īpaši izteikts, ja tirdzniecība, apmeklējot patērētāju mājās, attiecas uz līguma par izglītību noslēgšanu vai pedagogiska materiāla tirdzniecību, jo potenciālais pircējs bieži ietilpst to personu kategorijā, kuras ir iekavējušas savu izglītību un mēģina to

kompensēt, kas tās padara īpaši neaizsargātas, sastopoties ar šādu preču piedāvājumu³³. Tiesa arī uzskatīja — tā kā izglītība nav ikdienas patēriņa prece, nepārdomāts pirkums var radīt kaitējumu ieguvēja profesionālajai izglītībai un darbam, tātad tam var būt cita veida un ilgstošāka iedarbība nekā vienkāršam mantiskam zaudējumam³⁴.

77. Šāds risks nav salīdzināms ar risku, ko var radīt izbraukuma darbības, kuras mērķis ir tādu periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, kādu piedāvāja apsūdzētie pamata lietā. Kā to pamatoti norādīja Komisija, pirmkārt, attiecīgie periodikas izdevumi ir ikdienas vai izklaides lasāmviela, tādējādi tie nav adresēti īpaši neaizsargātu personu kategorijai, un, otrkārt, šādu abonēšanas līgumu noslēgšana, pieņemot, ka tā ir bijusi nepārdomāta (kas gluži tā nav, ņemot vērā, ka pastāv iespēja lauzt līgumu), aprobežojas tikai ar mantiska zaudējuma radīšanu, kas turklāt ir nosacīti maznozīmīgs.

78. Es vēlos piebilst, ka, lai gan nav strīda par to (kā Tiesa to norādīja minētā sprieduma 16. punktā), ka Direktīvas 85/577 pēdējā apsvērumā ir norādīts, ka dalībvalstis var

33 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Buet un EBS*, 13. punkts.

34 — Turpat, 14. punkts.

brīvi saglabāt vai ieviest pilnīgu vai daļēju aizliegumu noslēgt līgumus ārpus uzņēmumu telpām, tomēr, kā tas jau bija redzams³⁵, minētajām dalībvalstīm ir jāievēro Līguma normas. Tādējādi no tā nevar secināt, ka dalībvalstīm ir atļauts paredzēt šādu aizliegumu visa veida tirdzniecībai vai precēm.

79. Līdz ar to es tāpat kā Komisija uzskatu, ka šajā pamata lietā potenciālajiem klientiem sniegtā iespēja lauzt abonēšanas līgumus bija pietiekama, lai pasargātu viņus no riska uzņemties nepārdomātas saistības. No tā, manuprāt, izriet, ka prasība saņemt iepriekšēju administratīvu atļauju, lai veiktu apstrīdēto izbraukuma darbību, pārsniedz to, kas nepieciešams, lai garantētu patērētāju aizsardzību pret šādu risku.

80. Attiecībā uz patērētāju iespējamo risku kļūt par ļaunprātīgas rīcības vai uzticības ļaunprātīgas izmantošanas upuriem — ja to nevar pilnībā izslēgt, tad to nevar attaisnot arī tik stingrs pasākums kā prasība iepriekš saņemt administratīvu atļauju visām izbraukuma darbībām, kuru mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, paredzot kriminālsodu.

81. Šajā sakarā man ir grūti saprast, kādēļ attiecībā uz izbraukuma darbību, kuras mērķis ir *periodikasizdevumu* abonēšanas līgumu noslēgšana, tiek izvirzīta prasība iepriekš saņemt administratīvu atļauju, pat ja šāda darbība notiek, regulāri apkalpojot noturīgu un vietējo klientu loku, turpretīm attiecībā uz izbraukuma darbību, kuras mērķis ir *laikrakstu* abonēšanas līgumu noslēgšana, šāda prasība minētajā gadījumā (noturīgu un vietējo klientu loka gadījumā) nav izvirzīta. Manuprāt, šāda regulējuma atšķirība pierāda, ka valsts tiesiskais regulējums par periodikas izdevumu abonementu noslēgšanu ir nesamērīgs.

82. No tā es secinu, ka apstrīdētais valsts tiesiskais regulējums pārsniedz patērētāju tiesību aizsardzībai nepieciešamo tādējādi, ka tas ir jāuzskata par nesaderīgu ar EKL 49. pantu.

83. Es precizēju, ka pastāv liela varbūtība nonākt pie tāda paša secinājuma gadījumā, kad attiecīgais valsts tiesiskais regulējums tiktu vērtēts saistībā ar Līguma normām par preču brīvu apriti, nevis par pakalpojumu sniegšanas brīvību.

35 — Skat. šo secinājumu 31. un 32. punktu.

84. Es atgādinu, ka saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru lietā *Keck un Mithouard*³⁶ valsts tiesību normas, kas ierobežo vai aizliedz atsevišķus tirdzniecības veidus, kas, no vienas puses, attiecas uz visiem iesaistītajiem uzņēmējiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un, no otras puses, kā juridiski, tā faktiski vienādi skar attiecīgās valsts un citu dalībvalstu preču tirdzniecību, nav tādas, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami ierobežo tirdzniecību starp dalībvalstīm tādā nozīmē, kā tas izriet no judikatūras, kas aizsākta ar 1974. gada 11. jūlija spriedumu lietā *Dassonville*³⁷.

85. Šajā gadījumā, pieņemot, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir uzskatāms par tādu, kas regulē preču tirdzniecības nosacījumus tādēļ, ka minētais regulējums neattiecas uz preču saturu vai sastāvu, bet veidu, kādā tās tiek tirgotas, var uzskatīt, ka citi *Keck* un *Mithouard* judikatūrā izvirzītie nosacījumi nav izpildīti.

86. Ja šis regulējums faktiski ir piemērojams visiem, kas Beļģijas teritorijā vēlas veikt apstrīdēto izbraukuma darbību tādā veidā kā pamata lietā, nav izslēgts, ka tas vairāk

ietekmē citu dalībvalstu periodikas izdevumu tirdzniecību nekā vietējo periodikas izdevumu tirdzniecību.

87. Kā to uzsvēra Komisija, izplatītāju izmantošana ir efektīvs līdzeklis, lai potenciālos klientus, mudinot tos noslēgt abonēšanas līgumus, iepazīstinātu ar citu dalībvalstu periodikas izdevumiem, ar kuriem tie ir spontāni un mazāk pazīstami nekā ar vietējiem periodikas izdevumiem. Izplatītāju kā starpnieku izmantošana abonēšanas līgumu noslēgšanā ir arī ļoti iedarbīgs līdzeklis, lai pārdotu dažus ārvalstu periodikas izdevumus, kuri ir grūti pieejami tās dalībvalsts tirdzniecībā, kuras teritorijā tiek veikta izbraukuma darbība. Šādā gadījumā tiem, kas ir izrādījuši interesi par šādiem periodikas izdevumiem, ir iespēja tos abonēt (kas tiek veicināta ar izplatītāju starpniecību), īpaši nemeklējot tos citā dalībvalstī, kas nav viņu dzīvesvieta.

88. Šajos apstākļos var uzskatīt, ka, izvirzot apstrīdētās izbraukuma darbības veikšanai prasību iepriekš saņemt administratīvu atļauju, neapšaubāmi vairāk tiek apgrūtināta pieeja citu dalībvalstu periodikas izdevumu tirgum nekā pieeja vietējo periodikas izdevumu tirgum.

36 — Skat. 16. punktu.

37 — 8/74 (*Recueil*, 837. lpp.).

89. Pieņemot, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir jāvērtē saistībā ar Līguma normām par preču brīvu apriti, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai minētajam regulējumam faktiski ir šāda ietekme.

90. Gadījumā, ja tas ir tā, jāuzskata, ka šāds tiesiskais regulējums ir preču brīvas aprites ierobežojums (nenorobežojoties no EKL 28. pantā paredzētā aizlieguma), tādējādi ir nepieciešams ņemt vērā pārbaudi, ko es veicu šo secinājumu 67.–82. punktā, secinot,

ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums neatbilst EKL 49. pantam.

91. Līdz ar to uz prejudiciālajiem jautājumiem jāatbild, ka Kopienų tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir pamata lietā, kas izbraukuma darbības, kuras mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, veikšanai izvirza prasību iepriekš saņemt administratīvu atļauju un kas attiecīgi, paredzot kriminālsodu, aizliedz veikt šādu darbību personai, kurai nav nepieciešamās atļaujas.

V — Secinājumi

92. Ievērojot visus šos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

“Kopienų tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds šajā gadījumā ir pamata lietā, kas izbraukuma darbības veikšanai, kuras mērķis ir periodikas izdevumu abonēšanas līgumu piedāvāšana un noslēgšana, izvirza prasību iepriekš saņemt administratīvu atļauju un kas attiecīgi, paredzot kriminālsodu, aizliedz veikt šādu darbību personai, kurai nav nepieciešamās atļaujas.”